

ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

๑. ชื่อผลงานเรื่อง การประเมินผลลัพธ์ของหญิงตั้งครรภ์ที่เข้าอบรมโรงเรียนพ่อแม่ คลินิกฝากครรภ์
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๓ ปีงบประมาณ ๒๕๕๔
(การประเมินผลของหญิงตั้งครรภ์ที่เข้าอบรมโรงเรียนพ่อแม่ คลินิกฝากครรภ์
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๓ ปีงบประมาณ ๒๕๕๔)
๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ ตุลาคม ๒๕๕๓ - กันยายน ๒๕๕๔
๓. สัดส่วนของผลงานในส่วนที่ตนเองปฏิบัติ ๑๐๐ %
๔. ผู้ร่วมจัดทำผลงาน ไม่มี
๕. บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากึ่งทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลการให้ความรู้ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ การนับลูกดิ้น การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการเตรียมตัวสำหรับการคลอด โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้ ก่อนและหลังอบรมหญิงตั้งครรภ์ ประเมินความพึงพอใจของหญิงตั้งครรภ์ และประเมินผลการคลอด น้ำหนักทารกแรกคลอด การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของหญิงตั้งครรภ์ที่เข้าอบรมโรงเรียนพ่อแม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงตั้งครรภ์ที่เข้าอบรมโรงเรียนพ่อแม่ ที่คลินิกฝากครรภ์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๓ จำนวน ๔๐ ราย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด ดำเนินการศึกษาระหว่างเดือน ตุลาคม ๒๕๕๓ - กันยายน ๒๕๕๔ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย แบบทดสอบความรู้ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ แบบสอบถามหลังคลอด เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบทดสอบความรู้ แบบสอบถามความพึงพอใจจากหญิงตั้งครรภ์ที่เข้าอบรมโรงเรียนพ่อแม่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ Paired sample t-test

ผลการศึกษา พบว่า หญิงตั้งครรภ์ที่เข้าอบรมโรงเรียนพ่อแม่มีค่าเฉลี่ยความรู้เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ การนับลูกดิ้น การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการเตรียมตัวสำหรับการคลอดในภาพรวม (ไตรมาส ๑-ไตรมาส ๓) หลังการอบรมสูงกว่าก่อนอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๐๑ ($\bar{X} = ๒๔.๙๘$ และ ๑๕.๔๘ ตามลำดับ) ในด้านความพึงพอใจต่อกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ในภาพรวม พบว่า หญิงตั้งครรภ์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๗$) ส่วนการประเมินผลหลังคลอด ด้านการคลอด พบว่า คลอดปกติทางช่องคลอดมากที่สุด (ร้อยละ ๘๐.๐) รองลงมา คือ ฝัดตัดคลอดทางหน้าท้อง (ร้อยละ ๑๕.๐) ด้านน้ำหนักทารกแรกคลอด พบว่า น้ำหนัก ๓,๐๐๑-๓,๙๙๙ กรัมมากที่สุด (ร้อยละ ๕๐.๐) รองลงมา น้ำหนัก ๒,๕๐๐-๓,๐๐๐ กรัม (ร้อยละ ๔๕.๐) และน้ำหนักน้อยกว่า ๒,๕๐๐ กรัม น้อยที่สุด (ร้อยละ ๕.๐) ด้านการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ พบว่า การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ๔ เดือนมากที่สุด (ร้อยละ ๒๕.๖) รองลงมา ๒ เดือน (ร้อยละ ๒๓.๑) และพบเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ๖ เดือนเพียง (ร้อยละ ๑๕.๔)

๖. บทนำ

การตั้งครรรค์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยเฉพาะผู้ที่เพิ่งตั้งครรรค์แรก ส่วนใหญ่ยังมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับภาพลักษณ์ที่เปลี่ยน ความคาดหวังเกี่ยวกับทารกในครรรค์ เกิดความกลัว และความเครียด อีกทั้งยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการดูแลตนเองที่เหมาะสม อาจนำไปสู่การเกิดโรค หรือภาวะแทรกซ้อนขณะตั้งครรรค์ได้ เช่น ภาวะครรรค์เป็นพิษ ความดันโลหิตสูง โลหิตจางขณะตั้งครรรค์ ทารกโตช้าในครรรค์ แท้ง คลอดก่อนกำหนด เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะลดลงหรือหมดไปหากได้มีการเตรียมความพร้อมแก่หญิงตั้งครรรค์และสามีตั้งแต่ในระยะแรก ๆ ของการตั้งครรรค์ (อรทัย วงศ์พิกุล, ๒๕๕๐)^(๑) ถ้ามารดามีความรู้ความเข้าใจ และมีพฤติกรรมการดูแลตนเองที่ถูกต้องเหมาะสม ทำให้สามารถคงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพที่ดีได้ตลอดระยะเวลาของการตั้งครรรค์ ก็จะมีผลทำให้ทารกในครรรค์เจริญเติบโต และมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นงานอนามัยแม่และเด็ก โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๓ จึงส่งเสริมและสนับสนุนให้หญิงตั้งครรรค์และสามีได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพของตนเองและทารกในครรรค์ โดยเจ้าหน้าที่มีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ คำแนะนำปรึกษาชี้แนะช่วยเหลือส่งเสริมหญิงตั้งครรรค์ให้ดูแลตนเอง และทารกในครรรค์ สามารถเฝ้าระวังและสังเกตอาการแทรกซ้อนขณะตั้งครรรค์ด้วยตนเอง จนกระทั่งคลอดบุตรได้อย่างปลอดภัย

โรงเรียนพ่อแม่ เป็นบริการของกระทรวงสาธารณสุขที่มีความมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพพ่อแม่ให้มีความพร้อมทางด้านความรู้ เจตคติ และทักษะการปฏิบัติตัว โดยเริ่มตั้งแต่ตั้งครรรค์ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง โดยมีหลักสูตรการเรียนรู้ สื่อการสอน แผนการสอนที่ชัดเจน (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๗:๑)^(๒) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๓ มีการจัดกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่อย่างต่อเนื่อง มีการให้ความรู้โดยการบรรยาย สาธิต และการฝึกปฏิบัติ แต่พบว่ายังไม่มีการประเมินผลความรู้ระหว่างก่อนกับหลังการอบรมของหญิงตั้งครรรค์ ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ และยังไม่มีการติดตามประเมินผลหญิงตั้งครรรค์ที่ผ่านการอบรมโรงเรียนพ่อแม่ว่ามีผลทางการคลอด น้ำหนักทารกแรกคลอด และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ว่าเป็นอย่างไร ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาถึงเรื่องนี้ เพื่อที่จะเป็นข้อมูลในการพัฒนางานโรงเรียนพ่อแม่ให้มีคุณภาพต่อไป

๗. วัตถุประสงค์

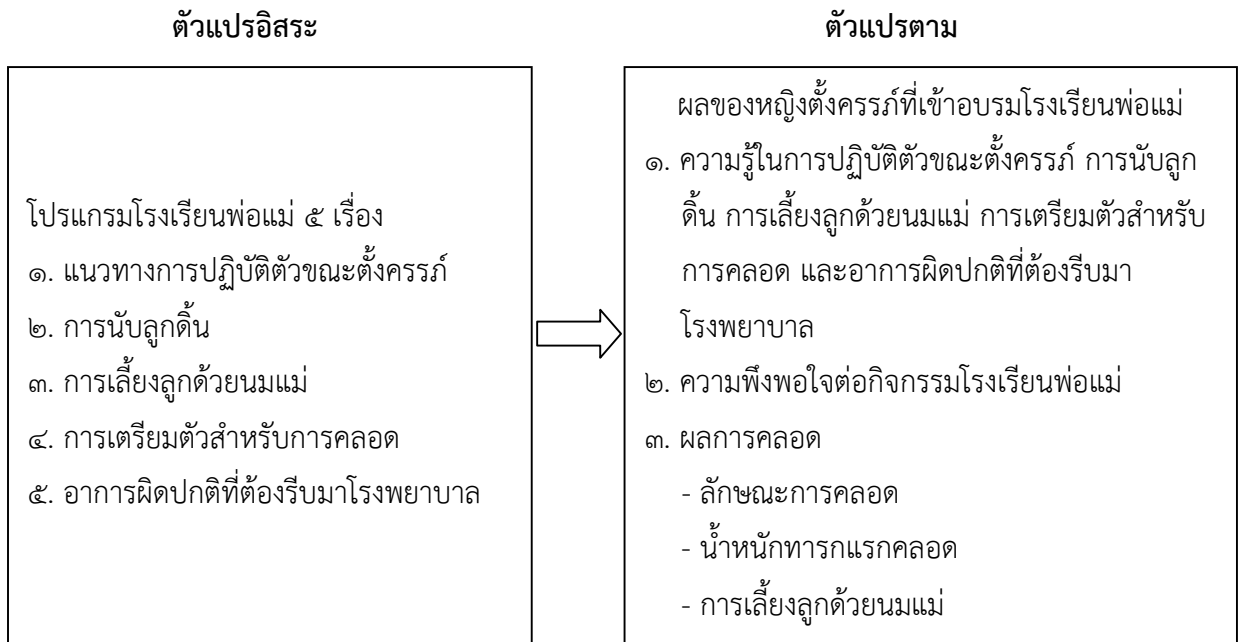
๑. เพื่อประเมินผลการให้ความรู้ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรรค์ การนับลูกดิ้น การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการเตรียมตัวสำหรับการคลอด โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้ ก่อนกับหลังอบรมหญิงตั้งครรรค์ที่เข้าอบรมโรงเรียนพ่อแม่
๒. เพื่อประเมินความพึงพอใจของหญิงตั้งครรรค์ ที่เข้าอบรมโรงเรียนพ่อแม่
๓. เพื่อประเมินผลการคลอด น้ำหนักทารกแรกคลอด การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ของหญิงตั้งครรรค์ที่เข้าอบรมโรงเรียนพ่อแม่

๘. วิธีการดำเนินงาน/วิธีการศึกษา/ขอบเขตงาน

๘.๑ ขอบเขตการศึกษา

เป็นการศึกษาในหญิงตั้งครรภ์ที่เข้าอบรมโรงเรียนพ่อแม่ ที่คลินิกฝากครรภ์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๓ จำนวน ๔๐ ราย ในระหว่างเดือน ตุลาคม ๒๕๕๓ - กันยายน ๒๕๕๔ ซึ่งคัดเลือกมาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง โดยมีตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามดังกรอบแนวคิดดังนี้

กรอบแนวคิด

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

๑. **โรงเรียนพ่อแม่** หมายถึง บริการที่จัดขึ้นสำหรับการให้ความรู้แก่พ่อแม่ ดำเนินการในสถานที่จัดเตรียมไว้เป็นสัดส่วน มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ของพ่อแม่ มีความสงบเงียบ ไม่มีบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องเดินผ่านไปมา รบกวนทำให้ขาดสมาธิ มีแสงสว่างเพียงพอ มีบรรยากาศของการสอน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เป็นกันเอง มีกระบวนการสอนที่มุ่งเน้นเพิ่มพูนความรู้ เจตคติ และทักษะการปฏิบัติตัว โดยมีหลักสูตร สื่อ แผนการสอนที่ชัดเจน

๒. **โปรแกรมโรงเรียนพ่อแม่ของคลินิกฝากครรภ์** หมายถึง การจัดกิจกรรมให้แก่หญิงตั้งครรภ์และสามี เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องความรู้ มีการจัดกิจกรรมทั้งหมด ๓ ครั้งตามไตรมาส แบ่งเป็น ๓ ไตรมาส ได้แก่ ไตรมาส ๑ อายุครรภ์ระหว่าง ๑ สัปดาห์ ถึง ๒๘ สัปดาห์ ไตรมาส ๒ อายุครรภ์ ๒๙ สัปดาห์ ถึง ๓๕ สัปดาห์ ไตรมาส ๓ อายุครรภ์ ๓๖ สัปดาห์ขึ้นไป โดยมีบทเรียน ๕ เรื่อง ได้แก่ แนวทางการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ การนับลูกดิ้น การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การเตรียมตัวสำหรับการคลอด อาการผิดปกติที่ต้องรับมาโรงพยาบาล

๓. ความรู้ในการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ หมายถึง ความรู้และการแสดงออกที่เป็นการกระทำเกี่ยวกับการดูแล ป้องกัน หรือลดอาการแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นระหว่างตั้งครรภ์ เพื่อให้การตั้งครรภ์เป็นปกติ และทารกในครรภ์มีความสมบูรณ์แข็งแรง

๔. ลักษณะการคลอด (Mode of Delivery) หมายถึง วิธีที่สิ้นสุดการคลอดของเด็กเกิดแต่ละคน เช่น คลอดปกติ ใช้เครื่องดูดสุญญากาศ (V/E) ใช้คีมดิง (F/E) ผ่าตัดทางหน้าท้อง (C/S)

การคลอดแบ่งออกเป็น ๒ ชนิด การคลอดปกติ และการคลอดผิดปกติ ดังนี้

๑. การคลอดปกติ (Normal Labour) หมายถึง การคลอดท่าหัวที่ไม่ต้องใช้หัตถการพิเศษทางสูติศาสตร์ในการช่วยคลอด

๒. การคลอดผิดปกติ หรือการคลอดยาก (Abnormal labor or dystocia) หมายถึง การคลอดที่สิ้นสุดโดยต้องได้รับการช่วยเหลือ หรือมีภาวะแทรกซ้อนที่เกิดจากการคลอด เช่น การผ่าตัดเอาเด็กออกผ่านทางหน้าท้อง (C/S) การคลอดโดยใช้คีม (F/E) การคลอดโดยใช้เครื่องดูดสุญญากาศ (V/E) ระยะเวลาการคลอดยาวนาน รกค้าง และตกเลือด เป็นต้น ส่วนใหญ่เกิดจากทารกมีส่วนนำที่ผิดปกติ ศีรษะทารกและช่องเชิงกรานไม่ได้สัดส่วนกัน (cephalopelvic disproportion:CPD)

๕. น้ำหนักทารกแรกคลอด

- ทารกคลอดครบกำหนด คือ ทารกแรกเกิดคลอดที่อายุครรภ์ระหว่าง ๓๘-๔๒ สัปดาห์ และน้ำหนักตัวแรกเกิดค่าปกติจะอยู่ที่ ๒,๕๐๐ - ๔,๐๐๐ กรัม

- ทารกน้ำหนักน้อย คือ ทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยกว่า ๒,๕๐๐ กรัม โดยไม่คำนึงถึงอายุครรภ์

- ทารกน้ำหนักตัวมากกว่าปกติ คือ ทารกแรกเกิดมีน้ำหนักมากกว่า ๔,๐๐๐ กรัม

๖. การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ คือ การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การฝึกฝนบ่อย ๆ ด้วยวิธีการให้นมแม่ (หลัก ๓ ด.) วิธีการเก็บน้ำนม วิธีการปับน้ำนม การแก้ไขปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

๗. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของหญิงตั้งครรภ์ และสามีที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่

๘.๒ วิธีการดำเนินงาน

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากึ่งทดลอง (Quasi-Experimental study) เพื่อศึกษาผลของหญิงตั้งครรภ์ที่เข้าอบรมโรงเรียนพ่อแม่ โดยมีวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นหญิงตั้งครรภ์ที่เข้าอบรมโรงเรียนพ่อแม่ ที่คลินิกฝากครรภ์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพศูนย์อนามัยที่ ๓ ในระหว่างเดือน ตุลาคม ๒๕๕๓ - กันยายน ๒๕๕๔

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบเฉพาะเจาะจงที่ผู้ศึกษากำหนด ประกอบด้วย หญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุครรภ์ไม่เกิน ๒๘ สัปดาห์ สามียินดีเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ พูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้คล่อง จำนวน ๔๐ ราย โดยคุณสมบัติที่คัดออกจากการศึกษาคือ สามีเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ไม่ครบทั้ง ๓ ครั้ง ดำเนินการศึกษาระหว่างเดือน ตุลาคม ๒๕๕๓ - กันยายน ๒๕๕๔

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย ๔ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของหญิงตั้งครรภ์ ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับลักษณะทางปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่

อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ การคลอด และอายุครรภ์

ส่วนที่ ๒ แบบทดสอบความรู้ เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก จำนวน ๓๐ ข้อ ได้แก่

ไตรมาส ๑ แนวทางการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ จำนวน ๑๐ ข้อ

ไตรมาส ๒ การนับลูกดิ้น และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จำนวน ๑๐ ข้อ

ไตรมาส ๓ การเตรียมตัวสำหรับการคลอด จำนวน ๑๐ ข้อ

ใช้แบบทดสอบความรู้ของคุณสลิทลา อภิรมยานนท์ (๒๕๕๐)^(๓) ได้สร้างขึ้นเพื่อนำมาใช้ในหลักสูตรโรงเรียนพ่อแม่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๓ ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ ๐.๘๕๕

ส่วนที่ ๓ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ จำนวน ๑๒ ข้อ ประกอบด้วย

๑. ด้านเนื้อหาในการสอน ๒. ด้านวิทยากรผู้สอน ๓. ด้านความรู้ของผู้เข้ารับการอบรม

มีลักษณะเป็น มาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating scale) ๕ ระดับ โดยแปลความหมายของผู้ตอบแบบประเมินเป็นค่าระดับดังนี้

คำตอบ

ค่าระดับความพึงพอใจ

มากที่สุด

๕

มาก

๔

ปานกลาง

๓

น้อย

๒

น้อยที่สุด

๑

โดยมีเกณฑ์การแปลผลคะแนนความพึงพอใจเป็นค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๒๑ - ๕.๐๐ หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๔๑ - ๔.๒๐ หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐ - ๓.๔๐ หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ของคุณสลิทลา อภิรมยานนท์ (๒๕๕๐)^(๓) ได้สร้างขึ้นเพื่อนำมาใช้ในหลักสูตรโรงเรียนพ่อแม่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๓

ส่วนที่ ๔ แบบประเมินผลหลังคลอด ประกอบด้วย การคลอด น้ำหนักทารกแรกคลอด การเลี้ยงลูก

ด้วยนมแม่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาคั้งนี้ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง การเก็บข้อมูลในหญิงตั้งครรภ์ ดำเนินการดังนี้

๑. รับสมัครหญิงตั้งครรภ์เข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ และทำการบันทึกข้อมูลทั่วไปของหญิงตั้งครรภ์

๒. หญิงตั้งครรภ์เข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ทั้งหมด ๓ ครั้ง โดยแต่ละครั้งห่างกัน ๑ เดือน

- ครั้งที่ ๑ ก่อนและหลังเข้ารับการอบรมให้หญิงตั้งครรภ์ทำแบบทดสอบความรู้เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ (ไตรมาส ๑) และบันทึกคะแนนไว้

- ครั้งที่ ๒ ก่อนและหลังเข้ารับการอบรมให้หญิงตั้งครรภ์ทำแบบทดสอบความรู้เรื่อง การนับลูกดิ้น และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (ไตรมาส ๒) และบันทึกคะแนนไว้

- ครั้งที่ ๓ ก่อนและหลังเข้ารับการอบรมให้หญิงตั้งครรภ์ทำแบบทดสอบความรู้เรื่อง การเตรียมตัวสำหรับการคลอด (ไตรมาส ๓) เมื่อสิ้นสุดการอบรมให้หญิงตั้งครรภ์ทำแบบสอบถามความพึงพอใจ และบันทึกคะแนนไว้

๓. ติดตามเยี่ยมหลังคลอดในเรื่อง การคลอด น้ำหนักทารกแรกคลอด การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ติดตามที่คลินิกส่งเสริมสุขภาพเด็กดีที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๓ (หญิงหลังคลอดที่ผ่านการอบรมโรงเรียนพ่อแม่พายุตรมาฉีวัคซีน)

๔. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

๑. เปรียบเทียบความรู้ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ การนับลูกดิ้น การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการเตรียมตัวสำหรับการคลอด ระหว่างก่อนกับหลังให้ความรู้ ด้วยสถิติ Paired sample t-test

๒. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ ด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๓. แบบสอบถามหลังคลอด ด้วยสถิติ ร้อยละ

๙. ผลการดำเนินงาน / ผลการศึกษา

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑.๑ อายุ การศึกษา และอาชีพ

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของหญิงตั้งครรภ์ ที่เข้ารับการอบรมโรงเรียนพ่อแม่ ที่มารับบริการในคลินิกฝากครรภ์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๓ จำนวน ๔๐ ราย พบว่า หญิงตั้งครรภ์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๒๐-๓๔ ปี (ร้อยละ ๗๕.๐) โดยมีอายุเฉลี่ย ๒๘ ปี อายุต่ำสุด ๑๖ ปี ระดับการศึกษาจบชั้นมัธยมปลาย หรือปวช. (ร้อยละ ๓๗.๕) มีอาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ ๔๕.๐) ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ จำนวนและร้อยละของหญิงตั้งครรภ์ที่เข้ารับการอบรมโรงเรียนพ่อแม่ ของคลินิกฝากครรภ์

จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N=๔๐)	ร้อยละ
อายุ		
๑๓-๑๙ ปี	๑๐	๒๕.๐
๒๐-๓๔ ปี	๓๐	๗๕.๐
หญิงตั้งครรภ์อายุเฉลี่ย ๒๘ ปี	อายุต่ำสุด ๑๖ ปี	อายุสูงสุด ๓๐ ปี

ตารางที่ ๑ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N=๔๐)	ร้อยละ
การศึกษา		
ประถมศึกษา	๙	๒๒.๕
มัธยมต้น	๑๑	๒๗.๕
มัธยมปลาย / ปวช.	๑๕	๓๗.๕
อนุปริญญา / ปวส.	๓	๗.๕
ปริญญาตรี	๒	๕.๐
อาชีพ		
รับจ้างทั่วไป	๑๘	๔๕.๐
แม่บ้าน	๑๓	๓๒.๕
ค้าขาย	๕	๑๒.๕
ธุรกิจส่วนตัว	๓	๗.๕
พนักงานบริษัท	๑	๒.๕

๑.๒ การคลอด อายุครรภ์

จากการศึกษา พบว่า หญิงตั้งครรภ์ที่เข้ารับการอบรมโรงเรียนพ่อแม่ ไม่เคยแท้ง และไม่เคยผ่าน การคลอด มากที่สุด (ร้อยละ ๔๗.๕) รองลงมา คือ เคยผ่านการคลอด และเคยแท้ง ยังไม่เคยผ่านการคลอด (ร้อยละ ๔๕.๐ และ ๗.๕) ตามลำดับ อายุครรภ์อยู่ในช่วง ๑-๑๒ สัปดาห์ มากที่สุด (ร้อยละ ๕๕.๐) รองลงมา คือ อายุครรภ์อยู่ในช่วง ๑๓-๒๐ สัปดาห์ และอายุครรภ์อยู่ในช่วง ๒๑-๒๘ สัปดาห์ (ร้อยละ ๓๕.๐ และ ๑๐.๐) ตามลำดับ ดังตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ จำนวนและร้อยละของหญิงตั้งครรภ์ ที่เข้ารับการอบรมโรงเรียนพ่อแม่ ของคลินิกฝากครรภ์ จำแนกตามการคลอด และอายุครรภ์

หญิงตั้งครรภ์ที่เข้าอบรมโรงเรียนพ่อแม่	จำนวน (N=๔๐)	ร้อยละ
การคลอด		
ไม่เคยแท้ง และไม่เคยผ่านการคลอด	๑๙	๔๗.๕
เคยผ่านการคลอด	๑๘	๔๕.๐
เคยแท้ง ยังไม่เคยผ่านการคลอด	๓	๗.๕
อายุครรภ์		
อายุครรภ์อยู่ในช่วง ๑-๑๒ สัปดาห์	๒๒	๕๕.๐
อายุครรภ์อยู่ในช่วง ๑๓-๒๐ สัปดาห์	๑๔	๓๕.๐
อายุครรภ์อยู่ในช่วง ๒๑-๒๘ สัปดาห์	๔	๑๐.๐

ส่วนที่ ๒ ผลการประเมินความรู้ โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ การนับลูกดิ้น การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการเตรียมตัวสำหรับการคลอด ระหว่างก่อนกับหลังอบรมของหญิงตั้งครรภ์ เมื่อจำแนกทั้งในภาพรวม และจำแนกตามความรู้ ตามเนื้อหา หัวข้อ ดังนี้

๒.๑ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ การนับลูกดิ้น การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการเตรียมตัวสำหรับการคลอด ในภาพรวม (ไตรมาส ๑-ไตรมาส ๓)

ผลการประเมินความรู้เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ การนับลูกดิ้น การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการเตรียมตัวสำหรับการคลอด ในภาพรวม (ไตรมาส ๑-ไตรมาส ๓) พบว่า หญิงตั้งครรภ์ได้คะแนนทดสอบก่อนรับการอบรม โดยได้คะแนนสูงสุดเท่ากับ ๑๘ คะแนน และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ ๙ คะแนน ส่วนคะแนนทดสอบหลังการอบรมได้คะแนนสูงสุดเท่ากับ ๒๙ คะแนน และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ ๒๒ คะแนน เมื่อนำมาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ การนับลูกดิ้น การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการเตรียมตัวสำหรับการคลอดในภาพรวม (ไตรมาส ๑-ไตรมาส ๓) ก่อนและหลังการอบรม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๐๑ โดยพบว่าหลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยความรู้สูงกว่าก่อนอบรม (\bar{X} = ๒๔.๙๘ และ ๑๕.๔๘ ตามลำดับ) ดังตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ การนับลูกดิ้น การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการเตรียมตัวสำหรับการคลอด (ไตรมาส ๑-ไตรมาส ๓) ระหว่างก่อนกับหลังอบรมในภาพรวมของหญิงตั้งครรภ์

ความรู้	ต่ำสุด	สูงสุด	\bar{X}	S.D. _d	t	P
ก่อนอบรม	๙	๑๘	๑๕.๔๘	๒.๘๓	๒๑.๒๔	๐.๐๐๑
หลังอบรม	๒๒	๒๙	๒๔.๙๘			

หมายเหตุ S.D._d = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลต่างระหว่างก่อนกับหลังอบรม

๒.๒ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ (ไตรมาส ๑)

ผลการประเมินความรู้เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ (ไตรมาส ๑) โดยใช้แบบทดสอบพบว่า หญิงตั้งครรภ์ได้คะแนนทดสอบก่อนรับการอบรม โดยได้คะแนนสูงสุดเท่ากับ ๙ คะแนน และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ ๑ คะแนน ส่วนคะแนนทดสอบหลังการอบรมได้คะแนนสูงสุดเท่ากับ ๑๐ คะแนน และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ ๒ คะแนน เมื่อนำมาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ (ไตรมาส ๑) ก่อนและหลังการอบรม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๑ โดยพบว่าหลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยความรู้สูงกว่าก่อนอบรม (\bar{X} = ๗.๘๕ และ ๔.๑๘ ตามลำดับ) ดังตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ (ไตรมาส ๑) ระหว่างก่อนกับหลังการอบรมของหญิงตั้งครรภ์

ความรู้	ต่ำสุด	สูงสุด	\bar{X}	S.D. _d	t	P
ก่อนอบรม	๑	๙	๔.๑๘	๑.๙๕	๑๑.๙๐	๐.๐๑*
หลังอบรม	๒	๑๐	๗.๘๕			

หมายเหตุ S.D._d = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลต่างระหว่างก่อนกับหลังอบรม

๒.๓ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้เรื่อง การนับลูกดั้น และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (ไตรมาส ๒)

ผลการประเมินความรู้เรื่อง การนับลูกดั้น และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (ไตรมาส ๒) โดยใช้แบบทดสอบ พบว่า หญิงตั้งครรภ์ได้คะแนนทดสอบก่อนรับการอบรม โดยได้คะแนนสูงสุดเท่ากับ ๘ คะแนน และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ ๒ คะแนน ส่วนคะแนนทดสอบหลังการอบรมได้คะแนนสูงสุดเท่ากับ ๑๐ คะแนน และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ ๖ คะแนน เมื่อนำมาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้เรื่อง การนับลูกดั้น และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (ไตรมาส ๒) ก่อนและหลังการอบรม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๑ โดยพบว่าหลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยความรู้สูงกว่าก่อนอบรม ($\bar{X} = ๘.๖๘$ และ ๕.๒๕ ตามลำดับ) ดังตารางที่ ๕

ตารางที่ ๕ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้เรื่อง การนับลูกดั้น และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (ไตรมาส ๒) ระหว่างก่อนกับหลังการอบรมของหญิงตั้งครรภ์

ความรู้	ต่ำสุด	สูงสุด	\bar{X}	S.D. _d	t	P
ก่อนอบรม	๒	๘	๕.๒๕	๑.๓๗	๑๕.๗๕	๐.๐๑*
หลังอบรม	๖	๑๐	๘.๖๘			

หมายเหตุ S.D._d = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลต่างระหว่างก่อนกับหลังอบรม

๒.๔ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้เรื่อง การเตรียมตัวสำหรับการคลอด (ไตรมาส ๓)

ผลการประเมินความรู้เรื่อง การเตรียมตัวสำหรับการคลอด (ไตรมาส ๓) โดยใช้แบบทดสอบ พบว่า หญิงตั้งครรภ์ได้คะแนนทดสอบก่อนรับการอบรม โดยได้คะแนนสูงสุดเท่ากับ ๙ คะแนน และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ ๔ คะแนน ส่วนคะแนนทดสอบหลังการอบรมได้คะแนนสูงสุดเท่ากับ ๑๐ คะแนน และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ ๖ คะแนน เมื่อนำมาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้เรื่อง การเตรียมตัวสำหรับการคลอด (ไตรมาส ๓) ก่อนและหลังการอบรม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๑ โดยพบว่าหลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยความรู้สูงกว่าก่อนอบรม ($\bar{X} = ๘.๔๕$ และ ๖.๐๕ ตามลำดับ) ดังตารางที่ ๖

ตารางที่ ๖ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้ของหญิงตั้งครรภ์ เรื่อง การเตรียมตัวสำหรับการคลอด (ไตรมาส ๓) ระหว่างก่อนกับหลังการอบรมของหญิงตั้งครรภ์

ความรู้	ต่ำสุด	สูงสุด	\bar{X}	S.D. _d	t	P
ก่อนอบรม	๔	๙	๖.๐๕	๑.๓๐	๑๑.๗	๐.๐๑*
หลังอบรม	๖	๑๐	๘.๔๕			

หมายเหตุ S.D._d = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลต่างระหว่างก่อนกับหลังอบรม

ส่วนที่ ๓ ความพึงพอใจต่อกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ ของหญิงตั้งครรภ์

๓.๑ ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่

ความพึงพอใจในรายด้านภาพรวม พบว่า หญิงตั้งครรภ์มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๗$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเนื้อหาในการสอน และด้านวิทยากรผู้สอน ($\bar{X} = ๔.๓๖$) รองลงมาด้านความรู้ของผู้เข้ารับการอบรม ($\bar{X} = ๓.๓๘$) ดังตารางที่ ๗

ตารางที่ ๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความพึงพอใจต่อกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ของหญิงตั้งครรภ์

ความพึงพอใจต่อกิจกรรม โรงเรียนพ่อแม่	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับความพึงพอใจ (N=๔๐)
๑. ด้านเนื้อหาในการสอน	๔.๓๖	๐.๔๙	มาก
๒. ด้านวิทยากรผู้สอน	๔.๓๖	๐.๕๑	มาก
๓. ด้านความรู้ของผู้เข้ารับการอบรม	๓.๓๘	๐.๔๙	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	๔.๒๗	๐.๔๓	มาก

เมื่อจำแนกความพึงพอใจต่อกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่เป็นรายด้าน ดังนี้

๓.๒ ความพึงพอใจต่อเนื้อหาการสอน

ความพึงพอใจด้านเนื้อหาในการสอน พบว่า หญิงตั้งครรภ์มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ด้านเนื้อหาในการสอน ภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีจำนวน ๒ เรื่อง คือ ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา ($\bar{X} = ๔.๔๐$) และการเรียบเรียงเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ($\bar{X} = ๔.๔๐$) ส่วนความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความเหมาะสมของเนื้อหา ($\bar{X} = ๔.๒๘$) ดังตารางที่ ๘

ตารางที่ ๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความพึงพอใจต่อกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ของหญิงตั้งครรภ์ด้านเนื้อหาในการสอน

ด้านเนื้อหาในการสอน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับความพึงพอใจ (N=๔๐)
๑. ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา	๔.๔๐	๐.๔๙	มาก
๒. การเรียบเรียงเนื้อหาที่เข้าใจง่าย	๔.๔๐	๐.๕๔	มาก
๓. ความสอดคล้องของแบบทดสอบ กับเนื้อหาที่สอน	๔.๓๘	๐.๗๐	มาก
๔. เนื้อหาเข้าใจง่าย	๔.๓๕	๐.๖๒	มาก
๕. ความเหมาะสมของเนื้อหา	๔.๒๘	๐.๕๕	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๔.๓๖	๐.๔๙	มาก

๓.๓ ความพึงพอใจด้านวิทยากรผู้สอน

ความพึงพอใจด้านวิทยากรผู้สอน พบว่า หญิงตั้งครรภ์มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ด้านวิทยากรผู้สอน ภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนำเข้าสู่เนื้อหาที่สอน ($\bar{X} = ๔.๔๐$) ส่วนความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดจำนวน ๓ เรื่อง คือ การถ่ายทอดความรู้ชัดเจนและเข้าใจง่าย การถาม-ตอบชัดเจน และการใช้สื่อการสอน ($\bar{X} = ๔.๓๕$) ตามลำดับ ดังตารางที่ ๙

ตารางที่ ๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความพึงพอใจต่อกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ของหญิงตั้งครรภ์ และสามี ด้านวิทยากรผู้สอน

ด้านวิทยากรผู้สอน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับความพึงพอใจ (N=๔๐)
๑. การนำเข้าสู่เนื้อหาที่สอน	๔.๔๐	๐.๔๙	มาก
๒. บุคลิกภาพเหมาะสม	๔.๓๘	๐.๖๒	มาก
๓. การถ่ายทอดความรู้ชัดเจนและ เข้าใจง่าย	๔.๓๕	๐.๕๘	มาก
๔. การถาม-ตอบชัดเจน	๔.๓๕	๐.๖๖	มาก
๕. การใช้สื่อการสอน	๔.๓๕	๐.๕๘	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๔.๓๖	๐.๕๑	มาก

๓.๔ ความพึงพอใจด้านความรู้ของผู้เข้ารับการอบรม

ความพึงพอใจด้านความรู้ของผู้เข้ารับการอบรม พบว่า หญิงตั้งครรภ์มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ ด้านความรู้ของผู้เข้ารับการอบรม ภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๘๓$) ก่อนการอบรมหญิงตั้งครรภ์ มีความรู้ในเรื่อง แนวทางการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ การนับลูกดิ้น การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการเตรียมตัวสำหรับการคลอด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๓.๓๐$) หลังการอบรมพบว่าหญิงตั้งครรภ์ มีความรู้ในเรื่อง แนวทางการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ การนับลูกดิ้น การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการเตรียมตัวสำหรับการคลอด มีความพึงพอใจเพิ่มขึ้น คือ พอใจระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๘$) ดังตารางที่ ๑๐

ตารางที่ ๑๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความพึงพอใจต่อกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ของ หญิงตั้งครรภ์ ด้านความรู้ของผู้เข้ารับการอบรม

ด้านความรู้ของผู้เข้ารับการอบรม	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับความพึงพอใจ (N=๔๐)
๑. ก่อนการอบรมท่านมีความรู้ในเรื่องนี้	๓.๓๐	๐.๕๖	น้อย
๒. หลังการอบรมท่านได้รับความรู้ในเรื่องนี้	๔.๓๘	๐.๔๙	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๘๓	๐.๓๖	ปานกลาง

ส่วนที่ ๔ ผลหลังคลอด

๔.๑ การคลอด

ลักษณะการคลอด พบว่า หญิงตั้งครรภ์ที่เข้าอบรมโรงเรียนพ่อแม่ คลอดปกติทางช่องคลอด มากที่สุด (ร้อยละ ๘๐.๐) รองลงมา คือ ผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง และคลอดโดยเครื่องดูดสุญญากาศ (ร้อยละ ๑๕.๐ และ ๕.๐) ตามลำดับ ดังตารางที่ ๑๑

ตารางที่ ๑๑ จำนวนและร้อยละของลักษณะการคลอด

ลักษณะการคลอด	จำนวน (N=๔๐)	ร้อยละ
คลอดปกติทางช่องคลอด (NL)	๓๒	๘๐.๐
ผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง (C/S)	๖	๑๕.๐
คลอดโดยเครื่องดูดสุญญากาศ (V/E)	๒	๕.๐

๔.๒ น้ำหนักทารกแรกคลอด

น้ำหนักทารกแรกคลอด พบว่า น้ำหนักทารกแรกคลอด ๓,๐๐๑-๓,๙๙๙ กรัม มากที่สุด (ร้อยละ ๕๐.๐) รองลงมา คือ น้ำหนัก ๒,๕๐๐-๓,๐๐๐ กรัม (ร้อยละ ๔๕.๐) และน้ำหนักน้อยกว่า ๒,๕๐๐ กรัม (ร้อยละ ๕.๐) (เป้าหมายไม่เกินร้อยละ ๗) ดังตารางที่ ๑๒

ตารางที่ ๑๒ จำนวนและร้อยละของน้ำหนักทารกแรกคลอด

น้ำหนักทารกแรกคลอด	จำนวน (N=๔๐)	ร้อยละ
น้ำหนัก ๓,๐๐๑-๓,๙๙๙ กรัม	๒๐	๕๐.๐
น้ำหนัก ๒,๕๐๐-๓,๐๐๐ กรัม	๑๘	๔๕.๐
น้ำหนักน้อยกว่า ๒,๕๐๐ กรัม	๒	๕.๐

๔.๓ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ พบว่า การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ๔ เดือน มากที่สุด (ร้อยละ ๒๕.๖) รองลงมา คือ ๒ เดือน (ร้อยละ ๒๓.๑) และพบเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ๖ เดือน เพียงร้อยละ ๑๕.๔ (เป้าหมายไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๓๐) ดังตารางที่ ๑๓

ตารางที่ ๑๓ จำนวนและร้อยละของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	จำนวน (N=๓๙)	ร้อยละ
๑ เดือน	๕	๑๒.๘
๒ เดือน	๙	๒๓.๑
๓ เดือน	๗	๑๘.๐
๔ เดือน	๑๐	๒๕.๖
๕ เดือน	๒	๕.๑
๖ เดือน	๖	๑๕.๔

หมายเหตุ : เด็กเสียชีวิตหลังคลอด ๑ รายจากแม่ครรภ์เป็นพิษ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาหญิงตั้งครรภ์ที่เข้าอบรมโรงเรียนพ่อแม่ด้านความรู้ พบว่า ค่าเฉลี่ยความรู้เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ การนับลูกดิ้น การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการเตรียมตัวสำหรับการคลอดในภาพรวม (ไตรมาส ๑-ไตรมาส ๓) ก่อนและหลังการอบรม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๐๑ โดยพบว่าหลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยความรู้สูงกว่าก่อนอบรม ($\bar{X} = ๒๔.๙๘$ และ ๑๕.๔๘ ตามลำดับ) ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ในกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ การนับลูกดิ้น การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการเตรียมตัวสำหรับการคลอด ที่ผู้ศึกษาได้จัดทำขึ้นและมีแนวการสอนเพื่อให้หญิงตั้งครรภ์และสามีได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตลอดเวลาไม่ได้นั่งฟังการบรรยายเพียงอย่างเดียว รวมทั้งมีการสาธิต การฝึกปฏิบัติ มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กันภายในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ที่จะช่วยให้หญิงตั้งครรภ์เกิดการเรียนรู้ กระตุ้นความสนใจ เข้าใจได้ง่ายขึ้น อีกทั้งมีสื่อการสอน เช่น ภาพพลิกที่มีรูปภาพที่ชัดเจนพร้อมข้อความสั้น ๆ ที่สื่อให้เข้าใจง่าย ซึ่งมีส่วนช่วยให้หญิงตั้งครรภ์เกิดความเข้าใจในการดูแลตนเองที่ถูกต้องมากขึ้น มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมารับประทานอาหาร โดยรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ครบ ๕ หมู่ งดรับประทานอาหารที่อาจส่งผลไม่ดีต่อการตั้งครรภ์ รับประทานยาบำรุงครรภ์ตามคำแนะนำ สังเกตอาการผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นกับตัวเอง เช่น มีเลือดออก ลูกในครรภ์ไม่ดิ้น และการมาฝากครรภ์ตามนัด ในเรื่องนมแม่ มีการฝึกปฏิบัติหัดอุ้มทารก ทำและวิธีการให้นมลูกที่ถูกต้อง โดยให้สามีมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือ ในการบีบเก็บน้ำนม มีการสอนทำบีบน้ำนมที่ถูกต้องโดยให้หญิงตั้งครรภ์ฝึกปฏิบัติการบีบน้ำนมด้วยมือ ส่วนการเก็บน้ำนมแนะนำให้เก็บน้ำนมลงในขวดหรือถุงเก็บน้ำนมเท่าที่ลูกต้องการกินในแต่ละมื้อแล้วเก็บใส่ตู้เย็น ในขณะที่สอนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในหญิงตั้งครรภ์ที่เคยมีปัญหาเรื่องหัวนมสั้น บอด บุ่ม ให้หญิงตั้งครรภ์ภายในกลุ่มได้เรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจากการได้เรียนรู้ร่วมกันทำให้หญิงตั้งครรภ์มีความตั้งใจ และมีความมั่นใจว่าสามารถให้นมลูกได้เหมือนกันถึงแม้ว่าจะมีปัญหาหัวนมสั้น บอด หรือบุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับจิราพร คำรอด (๒๕๔๙, อ้างใน ณัฐพร ประกอบ: บทคัดย่อ)^(๔) ที่กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้บุคคลได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ ได้ระบายความรู้สึกต่าง ๆ ช่วยให้สมาชิกกลุ่มแสวงหาข้อเท็จจริง ใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบทุกแง่มุม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม การนับลูกดิ้นสำคัญมากเพราะจะเป็นตัวช่วยประเมินสุขภาพของทารกในครรภ์และเป็นการป้องกันเด็กตายในครรภ์ โดยให้หญิงตั้งครรภ์นับไว้เมื่อครบ ๑๐ ครั้ง โดยกำหนดเวลาเริ่มต้นจนถึงเวลาสิ้นสุดถ้าเวลาเกิน ๒ ชั่วโมงถือว่าผิดปกติให้มาโรงพยาบาลทันทีเพราะคงจะเริ่มมีปัญหาเกี่ยวกับทารกในครรภ์ เช่น อาจจะมีสายสะดือพันคอ หรือเด็กอาจจะเริ่มมีการขาดออกซิเจนได้ หลังจากการสอนและให้หญิงตั้งครรภ์กลับไปปฏิบัติที่บ้าน แต่ก็พบว่าหญิงตั้งครรภ์บางส่วนยังไม่เข้าใจในการดิ้นของทารกในครรภ์ เช่น เด็กสะอึก เด็กตอดต่อนื่องยาว ๆ ก็ จะคิดว่าเด็กดิ้น หรือเห็นว่าเด็กดิ้นทั้งวันจึงไม่ใส่ใจในการนับลูกดิ้น ดังนั้นผู้สอนควรจะเน้นให้หญิงตั้งครรภ์เห็นถึงความสำคัญของการนับลูกดิ้นให้มากขึ้น ถ้าละเลยปัญหานี้มารดาและทารกในครรภ์อาจไม่ปลอดภัยได้ ในเรื่อง การเตรียมตัวสำหรับการคลอด พบว่า หญิงตั้งครรภ์มีความรู้เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับการเตรียมตัวคลอด อาการเปลี่ยนแปลงของร่างกายระยะใกล้คลอด ความแตกต่างของเจ็บครรภ์เตือน เจ็บครรภ์จริง และอาการผิดปกติที่ต้องพบแพทย์ทันที นอกจากนี้หญิงตั้งครรภ์ยังได้ฝึกควบคุมการหายใจในระยะต่าง ๆ ของการคลอดเพื่อที่จะนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติในเวลาคลอดจริง โดยหญิงตั้งครรภ์สนใจปฏิบัติตาม

และตั้งใจฟังเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับประทุมพร เพียรจริงและคณะ (๒๕๔๔:๓๑)^(๕) ที่กล่าวว่า การให้ความรู้เกี่ยวกับการคลอดแก่หญิงตั้งครรภ์ตั้งแต่ในระยะตั้งครรภ์จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ซึ่งความรู้เหล่านี้จะช่วยให้หญิงตั้งครรภ์มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลอด เป็นการลดความวิตกกังวลเกี่ยวกับการคลอด ซึ่งสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติตัวในระยะคลอดได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ผลการศึกษาด้านความพึงพอใจต่อกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ พบว่า หญิงตั้งครรภ์มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๗$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเนื้อหาในการสอน และด้านวิทยากรผู้สอน ($\bar{X} = ๔.๓๖$) รองลงมาด้านความรู้ของผู้เข้ารับการอบรม ($\bar{X} = ๓.๓๘$) ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า จากการที่หญิงตั้งครรภ์และสามีได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริง ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ สนุกสนานกับการฝึกปฏิบัติ และมีความรู้เพิ่มขึ้น สามารถเข้าใจในวิธีการต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่อบรม โดยดูได้จากการซักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมีความสนใจ ตั้งใจร่วมกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับวินัส ฉัตรชะลอลักษณ์ (๒๕๕๒:๔๙)^(๖) ที่กล่าวว่า การนำเสนอเนื้อหาในบทเรียนหลายรูปแบบ ได้แก่ การบรรยาย สไลด์ ใช้สื่อในรูปแบบ Multi-media ดึงดูดความสนใจได้เป็นอย่างดี การเรียนรู้เป็นไปอย่างกันเอง สนุกสนาน

ผลการศึกษาด้านการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ พบว่า การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ๔ เดือน มากที่สุด (ร้อยละ ๒๕.๖) รองลงมา คือ ๒ เดือน (ร้อยละ ๒๓.๑) และพบเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ๖ เดือน เพียงร้อยละ ๑๕.๔ (เป้าหมายไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓๐) ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การที่มารดาหยุดการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวก่อน ๖ เดือน เนื่องจากมารดาส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป สามารถลาคลอดบุตรได้เพียง ๓ เดือน หรือบางรายลาได้ ๑ เดือน เมื่อถึงเวลาที่ต้องไปทำงานก็ไม่สามารถที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ บางรายต้องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แต่ที่ทำงานไม่เอื้อต่อการบีบเก็บน้ำนม และบางรายไม่สามารถที่จะมีเวลาเลี้ยงลูกด้วยตนเอง จึง ต้องส่งลูกไปอยู่ต่างจังหวัดกับญาติพี่น้อง ดังนั้น เจ้าหน้าที่ต้องเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการบีบเก็บน้ำนม การเก็บรักษานม ช่องทางต่าง ๆ ในการขนส่งนมไปให้บุตรที่ต่างจังหวัด เพื่อช่วยให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้นานขึ้น

๑๐. การนำไปใช้ประโยชน์

๑. ผลการศึกษาจะนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนางานโรงเรียนพ่อแม่
๒. ผลของการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาในเรื่องของการใช้โปรแกรมสุขศึกษา ในการส่งเสริมการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์ หรือเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจในการศึกษางานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑๑. ความยุ่งยากในการดำเนินงาน/ปัญหาอุปสรรค

๑. การเข้าโรงเรียนพ่อแม่ของหญิงตั้งครรภ์และสามี ไม่ครบหลักสูตรหลายคู่ เพราะสามีของหญิงตั้งครรภ์บางคู่ไม่สามารถที่จะมาเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ได้อย่างต่อเนื่อง หญิงตั้งครรภ์บางรายต้องกลับไปคลอดที่ต่างจังหวัด บางรายคลอดก่อนวันนัดทำให้เสียโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมครบตามไตรมาส และบางคู่ไม่เข้าใจในเนื้อหาที่สอนแต่ไม่กล้าถาม หรือสอนแล้วลืมพอลกลับมาถามความรู้เรื่องที่สอนไปแล้วไม่สามารถตอบได้

๒. เอกสารคู่มือการให้ความรู้มีไม่เพียงพอ เพราะทุกครั้งที่มีการเรียนรู้ ย่อมจะมีการจำได้บางส่วน หรือ

อาจจำไม่ได้ทั้งหมด ดังนั้น ควรที่จะมีการให้คู่มือความรู้แก่หญิงตั้งครรภ์หลังการสอน เพื่อที่จะได้นำกลับไปศึกษาเพิ่มเติมที่บ้าน

๑๒. ข้อเสนอแนะ/วิจารณ์

๑. ในการให้ความรู้แต่ละไตรมาส ควรนัดเข้ากลุ่มโรงเรียนพ่อแม่เป็นช่วง ๆ ตามไตรมาสที่หญิงตั้งครรภ์และสามีสามารถมาพร้อมกันได้
๒. การให้ความรู้ควรเน้นการให้ความรู้ในเรื่อง อาการผิดปกติขณะตั้งครรภ์ที่ต้องมาพบแพทย์ การนับลูกดิ้น วิธีการบีบเก็บน้ำนม การเก็บรักษานม ช่องทางต่าง ๆ ในการขนส่งนมไปให้บุตรที่ต่างจังหวัด เพื่อช่วยให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้นานขึ้น และแจกแผ่นพับ เอกสารคู่มือความรู้ในการดูแลตนเองขณะตั้งครรภ์ เพื่อนำกลับไปศึกษาเพิ่มเติมที่บ้าน
๓. ในการทำการศึกษาครั้งต่อไป การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างควรเป็นหญิงตั้งครรภ์ที่ไม่เคยผ่านการคลอดทั้งหมด เพราะจะได้ทราบผลของการให้องค์ความรู้ของโรงเรียนพ่อแม่อย่างแท้จริง

๑๓. กิตติกรรมประกาศ

ผลการศึกษานี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยความอนุเคราะห์ของ นายแพทย์พนิต โสเสถียรกิจ รักษาราชการแทนผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ ๓ และหัวหน้าโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ที่ให้ความสนับสนุนในการศึกษา และขอขอบคุณ คุณศิริพร จริยาจิรวัดนา ,คุณปาณิสรา สิทธินาม ,คุณวรรณภาพร งามศิริ หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ที่ช่วยกรุณาตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข รวมทั้งให้คำปรึกษา และขอขอบคุณผู้รับบริการหญิงตั้งครรภ์และสามีทุกท่านที่เข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๓

๑๔. เอกสารอ้างอิง

๑. อรทัย วงศ์พิกุลและคณะ.ความรู้ ทักษะคติและการปฏิบัติตัวของหญิงตั้งครรภ์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ อำเภอมะนัง จังหวัดนครราชสีมา, ๒๕๕๐. (ออนไลน์). สืบค้นจาก : [www.anamai.moph.go.th/download/ผลงานวิจัยปี ๒๕๕๑. \(๒ กันยายน ๒๕๕๔\)](http://www.anamai.moph.go.th/download/ผลงานวิจัยปี ๒๕๕๑. (๒ กันยายน ๒๕๕๔))
๒. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.คู่มือวิทยากรโรงเรียนพ่อแม่สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข, ๒๕๔๗.
๓. สลิตลา อภิรมยานนท์.แบบทดสอบความรู้ในหญิงตั้งครรภ์ที่ใช้ในกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่, ๒๕๕๐.
๔. จิราพร คำรอด. การพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มาใช้บริการในแผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๙.
๕. ประทุมพร เพียรจริง และคณะ.ผลของโปรแกรมการเตรียมคลอดต่อความรู้และพฤติกรรมการเผชิญความเจ็บปวดในระยะคลอดในมารดาครรภ์แรก.วารสารสภาการพยาบาล, ๒๕๔๔ ; ๑๖(๓), ๓๑.
๖. วินัส ฉัตรชะลอลักษณ์.ผลของการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนพ่อแม่สำหรับหญิงตั้งครรภ์ ในคลินิกฝากครรภ์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๔ ราชบุรี, ๒๕๕๒.

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางสาวตรีรัตน์ พุมมา)

ผู้เสนอผลงาน

...../...../.....

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ).....

(นายพนิต โสเสถียรกิจ)

ตำแหน่ง นายแพทย์ชำนาญการพิเศษ

หัวหน้ากลุ่มโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

วันที่/...../.....

(ลงชื่อ).....

(นายบุญแสง บุญอำนวยกิจ)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการเฉพาะด้าน (แพทย์)

ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ ๓

วันที่/...../.....